

מאמר ב' • תקון המדות

Mussar · Hebrew with Nikud and a Literal Translation

ON THIS PAGE

This page delves into the root of Yeravam's sin with the golden calves, explaining that his pursuit of honor and refusal to be subservient to Rechavam was the true cause. Hashem offered him a path to teshuvah, even promising him a higher place in Gan Eden than Ben Yishai, but Yeravam's unwillingness to let go of his kavod prevented him from accepting. The lesson is that true teshuvah requires uprooting the core desire that led to the sin, not just addressing its branches.

Nikud and the literal translation are a learning aid prepared by the editor (AI-assisted, pending review), not the sefer's own vowelization.

העגלים היו ענף משרש של הא פלכא זהא עבדא,

The calves were a branch from the root of 'this worker serves'.

וכל עקר שהביא לו לחטא,

And the entire essence that brought him to sin,

הוא רק דחיקת הכבוד שלו,

It is only the pushing away of his honor,

כי לא יכול להיות יחד עם רחבעם ויהיה הוא פחות ממנו,

For he cannot be together with Rechavam and be less than him,

אשר לכן מנע לעלות לרגל,

which is why he prevented going up for the pilgrimage,

ועשה עגלים בדרך והחטיא גם את הרבים.

And he made calves along the way and caused the many to sin as well.

וכיון שכל החטא עקרו רק מה שרודף אחר הכבוד,

And since the essence of all sin is only that one chases after honor,

צריך באמת לשוב משרש הזה,

One truly needs to return from this root,

ולחיות יחד עם רחבעם בעזרה ורק אז תועיל לו התשובה.

and to be together with Rechavam in the Azarah, and only then will the teshuvah help him.

ואם ישוב רק בעגלים לבד לא יועיל כלום,

And if he repents only with calves alone, it will not help at all,

כי אם יניח השׁרש גם הענפים יגדלו ממילא,

For if the root is left, the branches too will grow on their own,

ואם ישוב מהשׁרש אז הענפים יפלו ממילא,

And if one returns from the root, then the branches will fall on their own,

ועל זה אמר לו הקדוש ברוך הוא: חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן.

And concerning this, the Holy One, blessed be He, said to him: "Return from your path, and I, and you, and the son of Yishai will stroll in Gan Eden."

כי אם תעבור על מדותיה ותשוב לעמוד בעזרה,

For if you will transcend your middos and return to stand in the Azarah,

ממילא תהא מדרגתה יותר גבוהה,

Consequently, your madreiga will be higher,

כי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד (ברכות ל"ד),

For in the place where baalei teshuvah stand, even perfectly righteous people cannot stand (Berachos 34a).

ולכן תהי בגן עדן אתה בראש ואחריך בן ישי.

And therefore, you will be in Gan Eden at the head, and after you, the son of Yishai.

ועל זה שאל ירבועם מי בראש.

And concerning this, Yeravam asked, 'Who is at the head?'

גלה דעתו, כי בדרך שהקדוש ברוך הוא רוצה שיהיה בראש,

He revealed his opinion, that in the way that the Holy One, blessed be He, desires that he be at the head,

אינו רוצה ללכת בה, כי לפי כונת הקדוש ברוך הוא צריך מקודם להיות יחד עם רחבעם בעזרה ויעבור על מדותיו,

He does not want to go in it, for according to the intention of the Holy One, blessed be He, he must first be together with Rechavam in the Azarah and overcome his character traits,

ויהי' הוא פחות מרחבעם בעולם הזה,

And he will be less than Rechavam in this world,

זה אינו רוצה לוותר כלל,

This one does not want to give up at all,

לִכְּנָן שָׁאֵל לוֹ מִי בְּרֹאשׁ אִם לֹא יִחְזֹר מִן הַשָּׂרֶשׁ,

Therefore, he asked himself, 'Who is at the head?' if he will not return from the root,

אֵלָּא מִן הָעֲגָלִים בְּלִבָּד, כִּי יָשׁוּב כֵּן אִם יִהְיֶה בְּרֹאשׁ?

Rather, only from the calves, for will it return thus if it will be at the head?

וְעַל זֶה עָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בֶּן יִשִּׁי בְּרֹאשׁוֹן.

And regarding this, the Holy One, blessed be He, answered him: 'Ben Yishai' is first.

כִּי אֵין זֶה תְּשׁוּבָה אִם תִּחְזֹר רַק מִן הָעֲגָלִים,

For this is not teshuvah if you return only from the calves,

כִּי אִם תִּשָּׂאֵר עַל מִדּוֹתֶיהָ וּמַעַט מִן הַכְּבוֹד יוּכַל לְהַפִּיךְ אֶת כָּל הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ וְהִגֵּם שְׂאֲמֹרֶתִי אֵין מְלָכוֹת
נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אֶפְלוּ כִּמְלֵא גִימָא,

For if you remain with your character traits, a little bit of honor can overturn the entire pot, even though I said, 'One kingdom does not touch its fellow, even by a hairsbreadth.'

לֹא רָצִיתָ לָקִים גְּזֵרֹתִי שְׂאֲתָהּ תַעֲמִיד וְרַחֲבָעַם יוֹשֵׁב,

You did not want to fulfill My decree that you should stand while Rechavam sits,

מָה יִוָּעִיל אִם תַּעֲבֹר אֶת הָעֲגָלִים אִם בְּעֶזְרָה לֹא תִרְצֶה לְהִיּוֹת יַחַד עִמּוֹ,

What will it help if you pass the calves if in the Azarah you will not want to be together with Him,

מִמֵּילָא תִּהְיֶה מְכָרַח עֲתָה לַעֲשׂוֹת הָעֲגָלִים שׁוֹב,

Consequently, you will now be forced to make the calves again,

כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הָעוֹלֵי רִגְלִים.

In order to nullify the pilgrims.

וְזֶה שְׂאֲמַר לוֹ בֶּן יִשִּׁי בְּרֹאשׁ.

And this is what the son of Yishai said to him at the beginning.

וּכְשִׁמוֹעַ יִרְבָּעָם כּוֹנֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּקְא לְחִזּוֹר מִן יְסוּדוֹ לְהִיּוֹת לְהוֹט אַחֵר מַעֲלָתוֹ וְלַעֲזוֹב דְּרָכּוֹ הָרַע
הַזֶּה וּלְוַתֵּר אֶת כְּבוֹדוֹ וּלְהִיּוֹת לְהוֹט עַל חֲסָרוֹנוֹ לְתַקְּנוֹ,

And when Yeravam heard the intention of the Holy One, blessed be He, specifically to return from his foundation, to be eager after his spiritual level, and to abandon this evil path of his, and to forgo his honor, and to be eager about his deficiency to rectify it,

אָמַר אֵי הָכִי לֹא בָּעִינָא.

He said, 'If so, I do not want it.'

לֹא אָמַר לֹא מְצִינָא, אֵלָּא לֹא בָּעִינָא,

He did not say, 'I cannot,' rather, 'I do not want to,'

כי באמת אין דבר עומד בפני הרצון,

For truly, nothing stands in the way of the will,

ואינו יכול אין במציאות אלא יש,

And he cannot [say] 'there is no' in reality, only 'there is'.

רק אינו רוצה.

Only he does not want.

ואם היה רוצה ירבעם לבחור להרגיש הנגיעה ולברח ממנה כברח מן הכבוד,

And if Yeravam would have wanted to choose to feel the touch [of sin] and flee from it, like fleeing from honor,

והלך אחר נגיעתו, לכן חטא והחטיא את הרבים.

And he went after his personal touch, therefore he sinned and caused the many to sin.

ומתחלה טעה בחשבון כשר ואחר כך ירד על ידו מטה מטה,

And at first he erred in a kosher calculation, and afterwards, through this, he descended lower and lower,

ואם היה לחוט על חסרונו לא היה מרגיש מעולם החשבון הזה שהוא יפעל על העם יותר ולא יהיה דוחק לו הכבוד כלל כי היה סובר באמת כי הוא פחות ממנו ויש לו יתרון עליו.

And if he would be concerned about his deficiency, he would never feel this calculation that he will influence the people more, and honor would not pressure him at all, for he would truly believe that he is less than him and the other has an advantage over him,

ואז לא היה עולה בדעתו החשבונות כאלה כלל.

And then such calculations would not enter his mind at all.

יען כי המעלות ש'לו כלא היה והחסרונות זולתו כלא נמצא,

Because his virtues are as if they never were, and his shortcomings, besides him, are as if they never existed,

ונשאר מרגיש רק מעלת חבירו וחסרון של עצמו,

and he remains feeling only the good quality of his friend and the deficiency of himself,

איה שירה כאן שמה יאמרו הא מלכא והא עבדא,

How is it relevant here, lest they say, 'Here is the king and here is the servant'?

כי הוא באמת אינו רוצה המלוכה,

for he truly does not desire the kingship,

ולפי דעתו ראויין כל אדם למלך וכל אדם יותר הגון ממנו,

And according to his view, all people are fit to rule, and every person is more worthy than him,

אִךְ יִדְחֶק לוֹ מֶה שֶׁאָמְרוּ עָלָיו כִּי לֹא מֶלֶכָּא הוּא?

How will it press upon him what they said about him, that 'he is not a king'?

אֵלָא אִם מָצָא לוֹ מְקוֹם מֶה שֶׁאָמְרוּ לָאוּ מֶלֶכָּא הוּא,

Rather, if he found a place for what they said, 'He is not a king,' (meaning, the yetzer hara is not a king over him, he doesn't rule him).

הוּא מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לְהוּט אַחֵר כְּבוֹדוֹ וְחָס עַל טְעוֹת אֲחֵרִים עָלָיו וּפָחַד מִן מַלְכוּתוֹ,

It is because he was zealous for his honor, and was protective of others' errors concerning him, and feared his kingship,

לְכֵן מִיד פָּעַל עָלָיו הַנְּגִיעָה וְעָשָׂה לוֹ חֲשֻׁבוֹנוֹת רַבִּים,

Therefore, immediately the touch acted upon him and made for him many calculations,

אֲשֶׁר נָפַל עַל יָדָם לְהַחֲטִיא גַם אֶת הָרַבִּים.

that it fell to them to cause the many to sin as well.

וְכַאֲשֶׁר אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַזֹּר מִן הַנְּגִיעָה הִיא אָמַר לֹא בְּעֵינָא,

And when the Holy One, blessed be He, told him to withdraw from that touch, he said, "I do not want it."

אֵין אֲנִי רוֹצֶה זֶה, לְכֵן נִשְׁאַר לְהִיּוֹת יִרְבָּעָם בֶּן נֶבֶט.

I do not want this, therefore he remained Yeravam ben Nevat.

וְלֹא דוֹקָא הוּא נִשְׁאַר בְּרָשָׁעוֹ,

And it is not necessarily that he remains in his wickedness,

אֵלָא כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְוַתֵּר מִכְּבוֹדוֹ מְאוּמָּה,

Rather, anyone who does not want to give up anything from his honor,

וְדוֹחֶק לוֹ מֶה שֶׁהוּא פָּחוֹת מִחֲבִירוֹ,

And it is a pressure for him, that which is less than his fellow,

כִּי עָלּוּל לְהַחֲטִיא גַם אֶת הָרַבִּים,

for he is liable to cause even the many to sin,

וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁחָסַר לוֹ יְכֹלֶת לְוַתֵּר אֵלָא מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה,

And not because he lacks the ability to give up, but because he does not want to,

וְאִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה לוֹ יְכוּלֶת לְהַשְׁלִים עֲצָמוֹ בְּזֶה.

And if he would want, he would have the ability to perfect himself in this.

ואמנם אם נתבונן מאין יבא הרצון לאדם להיות להוט לתקן חסרונו ולהפקיר כל מה שיכול לטורדו מן העולם,

And indeed, if we contemplate from where comes to a person the will to be zealous to fix his deficiency and to abandon all that can distract him from the world,

שהוא ההשלמה, השלם מכל הצדדין שלא יהא רצונו רק להשלים את עצמו ולבצר כל דק מחסרונו,

For this is the perfection, complete from all sides, that his will should only be to perfect himself and to eradicate every subtle aspect of his deficiency,

אך ירצה האדם לעשות כל מעשיו לשמה לבד בלי שום פנייה עצמית ונטייה צדדית,

How will a person want to do all his deeds solely for her sake, without any self-serving motive or side inclination,

כי נדמה לו כי הוא צריך לרחק מן החיים לגמרי ולחיות בעולם שאין לו שום ציור ממנו.

For it seems to him that he needs to distance himself from life completely and to live in a world of which he has no conception.

ואמנם אם היה באמת כל דרך של לשמה כמו הלשמה של הגט,

And indeed, if every path of 'lishmah' (for its own sake) were truly like the 'lishmah' of the get (divorce document),

או הלשמה של המצות שיהיה השמור לשם מצת מצוה,

Or the completion of the mitzvot, that the guarding should be for the sake of the mitzvah's matzah,

וכן הלשמה של התפילין שאין הלשמה עושה שום שינוי בדבר,

And so too the 'lishma' of the tefillin, that the 'lishma' does not make any change in the object,

לא שנוי מראה ולא שנוי מעשה,

Not a change of appearance and not a change of action,

אלא דינים מוטלים על הגברא,

Rather, there are judgments placed upon the person,

שבאלו הדברים צריך בהם כוונת לשמה,

that in these matters, one needs in them the intention of 'lishmah' (for its own sake, for Hashem's sake),

ואין מציאותה והעדרה מוסיף או מגרע מן עצם הדבר רשם מה,

And its existence or its non-existence does not add or subtract any impression from the essence of the thing itself,

ורק לדינא הוא לעכובא,

And only regarding the halacha, it is an impediment,

שם לשמה הוא כשר ואם שלא לשמה הוא פסול,

A name for its own sake is kosher, but if it is not for its own sake, it is invalid.

וּבְעֵינֵי הַגֵּט הִיא אִשָּׁת אִישׁ לְכָל דָּבָר,

And regarding the gett, behold, she is an eishes ish for every matter,

וּבְמִצְוֹת לֹא יָצָא בָּהּ יָדִי חֻבָּתוֹ.

And regarding mitzvos, he did not fulfill his obligation with it.

WHAT TO TAKE FROM IT

We learn from Yeravam that when we face a nisayon, especially one rooted in our desire for honor, we must be willing to completely uproot that desire, not just deal with its outward manifestations. If Hashem offers us a path to grow, even if it means humbling ourselves in this world, we must grab it with both hands, for true growth comes from letting go of our ego and embracing the will of Hashem. Don't say 'I can't' when it's really 'I don't want to' when it comes to avodah.